

100-plus Nieuwsbrief

Augustus 2018

VUmc Alzheimercentrum

100-plus onderzoek

Postadres

VUmc Alzheimercentrum
T.a.v. 100-plus onderzoek
Postbus 7057
1007 MB Amsterdam

T: 020 444 5276

E: 100plus@vumc.nl

W: www.100plus.nl

facebook.com/100PlusOnderzoek

GEZOCHT

NIEUWE DEELNEMERS

Bent u of kent u iemand van 100 jaar of ouder die nog helemaal bij de pinken is?

Meldt u zich dan bij ons aan. Wij zoeken nog steeds nieuwe 100-plus deelnemers voor het onderzoek.

Beste 100-plussers en familieleden,

Alweer een nieuwe nieuwsbrief, alweer een jaar voorbij. We beginnen als onderzoek nu goed op stoom te raken. Inmiddels telt het 100-plus onderzoek 325 honderdplussers! Daarnaast doen nu ook de (schoon)kinderen en de broers/zussen van de honderdplussers mee, én hun respectievelijke partners. Hierdoor hebben we het afgelopen jaar minder nieuwe 100-jarigen kunnen includeren in ons onderzoek. We hopen dat dit de tweede helft van het jaar weer wat aan zal trekken.

Maar, uit de verzamelde gegevens van de eerste 300 honderdplussers hebben we wèl de eerste wetenschappelijke artikelen kunnen schrijven. Met veel trots kan ik u dan ook laten weten dat deze eerste artikelen inmiddels geaccepteerd zijn door wetenschappelijke bladen, andere zitten nog in de pijplijn. Verderop in de nieuwsbrief gaan we dieper in op de al gepubliceerde artikelen.

Ook dit jaar willen we u graag uitnodigen voor de **100-plus dag 2018 op maandag 8 oktober**. Een extra bedankje voor uw deelname aan ons onderzoek. Deze bijzondere dag wordt opnieuw mogelijk gemaakt door **Aegon**. De honderdplussers onder u krijgen binnenkort een uitnodiging voor deze dag per post thuisgestuurd. Wij hopen dat we een groot aantal van u dan weer mogen ontmoeten.

Tot slot wil ik graag benaderen hoe fijn een warme samenwerking is. Tijdens het maken van een nieuwe afspraak om langs te komen worden wij zeer hartelijk ontvangen door u en door uw families. Dit is essentieel voor ons onderzoek en zorgt ervoor dat wij met veel enthousiasme de verzamelde data kunnen omzetten in mooie bevindingen over hoe het brein zo lang goed kan functioneren. Ik hoop dat we in de toekomst nog vaak een beroep mogen doen op uw gastvrijheid!

Met vriendelijke groeten,

Henne Holstege
Hoofdonderzoeker 100-plus onderzoek

100-plus dag 2018

Maandag 8 oktober 2018

+/- 12:00—16:00 uur

Van der Valk Hotel Almere

Mogelijk gemaakt door:

Wetenschappelijke publicaties

Niccolò Tési promoveert op het 100-plus onderzoek op de erfelijke factoren bij honderdplussers. In zijn artikel beschrijft hij dat het erfelijk materiaal van niet-demente honderdplussers *verrijkt is met erfelijke factoren die beschermen tegen dementie*, terwijl hun erfelijk materiaal juist verarmd is met erfelijke factoren die de kans op dementie verhogen. Ook laat hij zien hoe het erfelijk materiaal van 100-plussers ingezet kan worden om nieuwe beschermende maar ook schadelijke factoren te ontdekken. En met één van deze beschermende factoren zijn wij nu vervolg onderzoek aan het uitvoeren.

Andrea Ganz, ook een promovendus bij het 100-plus onderzoek. Zij heeft haar eerste artikel geschreven over de eerste 40 breinen die de 100-plussers geschonken hebben aan het onderzoek na hun overlijden. We weten dat de honderdplussers voor hun overlijden niet dement waren, desondanks ziet Andrea bij de meeste honderdplussers ophopingen van eiwitten die behoren bij de ziekte van Alzheimer en andere hersenziektes. De vraag rijst dan ook: In hoeverre zijn deze eiwitten bij deze hoge leeftijd betrokken bij ziekte? Of zijn ze misschien een normaal onderdeel van veroudering? Ook hierin doen wij vervolg onderzoek.

100-plus onderzoek in cijfers

ER ZIJN NU 325 HONDERPLUSERS

72,3 % IS VROUW

GEMIDDELDE LEEFTIJD BIJ START : 101,3 JAAR

51,4 % WOONT NU ZELFSTANDIG

OUDST LEVENDE DEELNEMER : 109,4 JAAR

PARTNERS 100'ERS: 2
BROERS/ZUSSEN: 15
KINDEREN: 98
SCHOONKINDEREN: 45

HET 100-PLUS TEAM 2018!

PROJECTLEIDER & SENIOR ONDERZOEKERS

- 1. Henne Holstege** - *Hoofdonderzoeker / Biochemicus* - In 2013 ben ik begonnen met het opzetten van het 100-plus onderzoek. Deed ik eerst nog de huisbezoeken zelf, nu, 5 jaar later, stuur ik een sterk en veelzijdig team aan. Daar komt veel bij kijken! Ik richt mij ook op het analyseren van alle informatie die wij van u krijgen en ik schrijf hierover wetenschappelijke artikelen. Maar onderzoek doen is ook heel duur, dus veel tijd gaat ook uit naar aanvragen van fondsen zodat wij bij u thuis langs kunnen blijven komen. Tot slot begeleid ik ook de promovendi binnen ons team.
- 2. Marc Hulsman** - *Bio informaticus* - Mijn taak is het opzetten van statistische studies van de 100-plus gegevens. Op dit moment richt mijn onderzoek zich met name op het vinden van nieuwe erfelijke factoren die kunnen beschermen tegen Alzheimer. Voor een goede vergelijking van de erfelijke gegevens van 100-plussers hebben we de erfelijke informatie van meer dan 10.000 Alzheimer patiënten en 10.000 gezonde personen bijeengebracht.
- 3. Jeroen Hoozemans** - *Neurowetenschapper* - Ik doe onderzoek naar veranderingen in de hersenen bij mensen met dementie. Binnen de 100-plus studie kijk ik of deze veranderingen ook te zien zijn in de gedoneerde hersenen bij gezonde mensen ouder dan 100 jaar, om zo te begrijpen hoe het mogelijk is om 100 jaar te worden zonder dementie.
- 4. Sietske Sikkes** - *Neuropsycholoog / Epidemioloog* - Werkzaam als senior onderzoeker voor het VUmc Alzheimer-centrum. Binnen het 100-plus onderzoek begeleid ik de promovendi neuropsychologie.

5. Sven van der Lee - *Arts / Genetisch epidemioloog* - Welke genen zorgen voor gezond ouder worden? Daar ben ik naar op zoek. Nieuwe ontwikkelingen volg ik op de voet om zo goed mogelijk onderzoek te doen.

6. Maarten Witte - *Neurowetenschapper* - Ik ben op zoek naar cellulaire en moleculaire processen die kunnen verklaren waarom sommige mensen beter beschermd zijn tegen dementie. Daarbij richt ik mij met name op mitochondriën; dit zijn kleine energie-fabriekjes aanwezig in elke cel, waarvan het bekend is dat ze slecht functioneren in de hersenen van mensen met dementie.

DAMES VAN DE PRAKTIJK

7. Esther Meijer - *Neuropsycholoog* - Als onderzoeksassistent ben ik vooral bezig met het voorbereiden, uitvoeren en uitwerken van huisbezoeken aan onze deelnemers. Daarnaast begeleid ik de deelnemers tijdens de hersenscans in het ziekenhuis en coördineer de samenwerking met de Nederlandse Hersenbank. Misschien tot snel!

8. Sterre Rechthuis - *Neuropsycholoog* - Ik ben onderzoeksassistent bij het 100-plus onderzoek sinds september 2016. Binnen het 100-plus onderzoek ga ik, met veel plezier, op bezoek bij deelnemers, voer ik de halfjaarlijkse follow-up uit, verwerk ik de verkregen informatie en onderhoud ik contact met familieleden en de media.

9. Debbie Horsten - *Neuropsycholoog* - Velen van u hebben mij wel eens thuis ontvangen voor een vraaggesprek, denktjestjes en een bloedafname. Alweer werkzaam bij 100-plus sinds mei 2016, ontferm ik me over van alles, zoals de bloedzaken, de database, onze autootjes en de PR (o.a. de 100-plusdag, de website en deze nieuwsbrief).

10. Ilse Admiraal - *Student klinische neuropsychologie* - Stagiaire (feb.—sep. 2018) bij het 100 plus onderzoek. Ik ben verantwoordelijk voor de werving van nieuwe deelnemers, ga ook op huisbezoeken, verwerk de interviews en testscores in ons databestand en schrijf daarnaast mijn scriptie over slaap en het denkvermogen bij de 100-plussers.

PROMOVENDI

11. Nina Beker - *Neuropsycholoog* - In mijn promotie onderzoek richt ik mij op het in kaart brengen van de hogere hersenfuncties (cognities) van honderdplussers. Daarom nemen we al die testjes bij u thuis af. Ik wil beter inzicht krijgen in het onderscheid tussen achteruitgang van de hersenfuncties ten gevolge van ouderdom en ten gevolge van dementie.

12. Niccolò Tési - *Bio informaticus* - Afgestudeerd in Bologna, Italië, verruilde ik in december 2016 het zonnige Toscane voor het regenachtige Amsterdam. Ik doe onderzoek naar de genetische varianten in 100-plussers en Alzheimer patiënten. Wat maakt u zo speciaal?

13. Andrea Ganz - *Neurobioloog* - Ik heb in 2015 Duitsland tijdelijk verlaten om bij het 100-plus onderzoek te kijken naar welke eiwitten en welke afwijkingen aanwezig zijn in het hersenweefsel van gezonde honderdplussers. Ik wil achterhalen hoe het mogelijk is zo oud te worden zonder cognitieve achteruitgang, ondanks aanwezige afwijkingen in de hersenen.

14. Jasper Linthorst - *Bio informaticus* - Ik bestudeer hoe nieuwe technologische ontwikkelingen op het gebied van het lezen van genetisch materiaal, gebruikt kan worden om zogenaamde 'structurele variatie' in het menselijk DNA op te speuren. Ook bekijk ik hoe we deze variatie kunnen koppelen aan verschillende genetische aandoeningen.

STUDENTEN & VRIJWILLIGERS

15. Tjitske Dijkstra - *Gepensioneerd huisarts* - Door mijn jarenlange ervaring als huisarts kan ik mijn kennis inzetten bij medische vraagstukken binnen het 100-plus onderzoek. Daarnaast voer ik de informatie uit de medische dossiers in het databestand in en bezoek ik ook deelnemers aan huis.

16. Valérie Pourquié - *Student Computer Science* - Door middel van ingewikkelde statistische methoden onderzoek ik de relatie tussen verschillende eiwitten in de hersenen die betrokken zijn bij hersenschade door veroudering.

Nieuwe samenwerking

Vanuit het onderzoek zijn we zeer geïnteresseerd in het afweersysteem van de honderdplussers, omdat we vermoeden dat dit een grote rol speelt bij veroudering. Om meer inzicht te krijgen in het **gezonde afweersysteem** bij extreme veroudering zijn we inmiddels een intense samenwerking aangegaan met de groep van Professor Jacques van Dongen van de Universiteit van Leiden. Hieronder ziet u een foto tijdens een van onze vergaderingen. Dit zijn de mensen die bij deze samenwerking betrokken zijn.

V.l.n.r.: Cristina Teodosio, Annieck Diks, Magda Berkowska, Rick Groenland, Jacques van Dongen, Henne Holstege (niet op de foto: Bas de Mooij)

Even voorstellen...

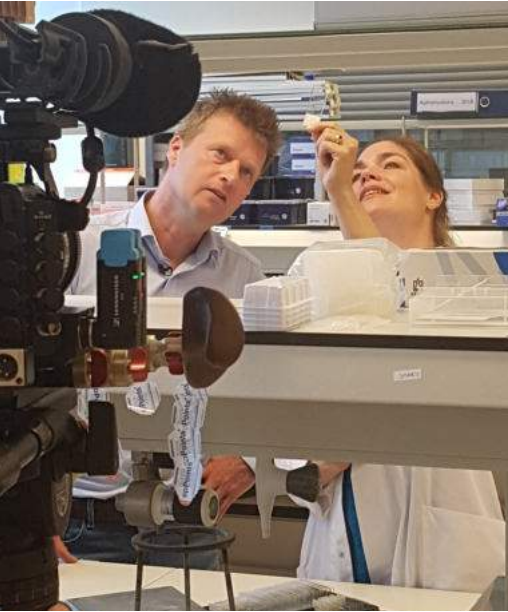
Voor het 100-plus onderzoek reizen we heel Nederland door! Zo kwamen we pas nog in Landgraaf, Zuid-Limburg. Mogen wij met trots aan u voorstellen:

Mevrouw Bos-de Ridder, 100 jaar.

Van oorsprong komt mevrouw Bos-de Ridder uit Terneuzen, Zeeland. Met haar man is ze op jonge leeftijd (22 jaar) naar Limburg vertrokken en dat beviel zo goed, dat ze daar zijn gebleven. Nu, 78 jaar later, woont ze in een aanleunwoning. Ter voorbereiding op de toekomst, want momenteel ontvangt ze alleen nog maar twee uurtjes huishoudelijke hulp om de week. "Zorg is dichtbij, dat is een geruststellende gedachte". Mw. Bos-de Ridder is een bezige bij: ze leest veel, volgt wekelijks Tai Chi lessen, zit bij een wandelclub en bridget drie middagen in de week! Ook weet ze hoe ze om moet gaan met een computer; om een woordspelletje te spelen of te Skype met familie. "Het is goed voor een mens om te blijven leren". Als klap op de vuurpijl rijdt ze ook nog auto, zojuist heeft ze haar rijbewijs verlengd met vijf jaar. We kunnen wel zeggen dat mw. Bos - de Ridder nog vol en vrolijk in het leven staat!

100-plus in de media

Ook het afgelopen jaar zijn we weer in de media verschenen!

Zo was er op 10 september 2017 een item over ons in het programma 'Van DNA tot Z' (NPO 2) en was Henne afgelopen mei te horen bij **Radio Steunkous** en bij **NEMO Kennislink Live**.

Daarnaast werden vier van u op 22 juni prachtig geportretteerd in de **NRC weekendeditie**. Op maandag 30 juli om 18.15 uur zijn twee van u op televisie verschenen bij **EenVandaag**.

horstingstuit
foundation

Het 100-plus onderzoek is flink uitgebreid. Niet alleen wordt er bloed afgenomen bij honderdplussers, maar ook bij hun familieleden. We kunnen het erfelijk materiaal in kaart brengen en we kunnen ook het afweersysteem onderzoeken. Om deze belangrijke, maar ook kostbare uitbreiding mogelijk te maken, zijn we afhankelijk van donateurs. We zijn dan ook zeer blij met de prachtige donatie van de heer en mevrouw Horsting-Stuit:

Verdeeld over 4 jaar krijgt het 100-plus onderzoek **100.000 euro!**

De **horstingstuit foundation** heeft onder meer als doel onderzoeksprojecten mogelijk te maken in specialistische en universitaire ziekenhuizen of in onderzoeksinstituten ter voorkoming, behandeling en genezing van ziektes en/of aandoeningen waar de farmaceutische industrie geen belangstelling voor heeft, omdat de markt daarvoor te klein is.

Helpt u ook mee?

Alle donateurs maken het 100-plus onderzoek mogelijk!

Onderzoek doen is heel duur. Het onderzoeken van het erfelijke materiaal kost bijvoorbeeld al 800 euro per deelnemer. Elke bijdrage kunnen wij dan ook heel goed gebruiken, groot of klein! Wilt u ons ook steunen?

**IBAN NL 46 ING B 000004818 t.n.v. Stichting VUmc Fonds
o.v.v. 100+ onderzoek**

Of via de donatiepagina op onze website: <http://www.alzheimercentrum.nl/100plus/donatie/>

